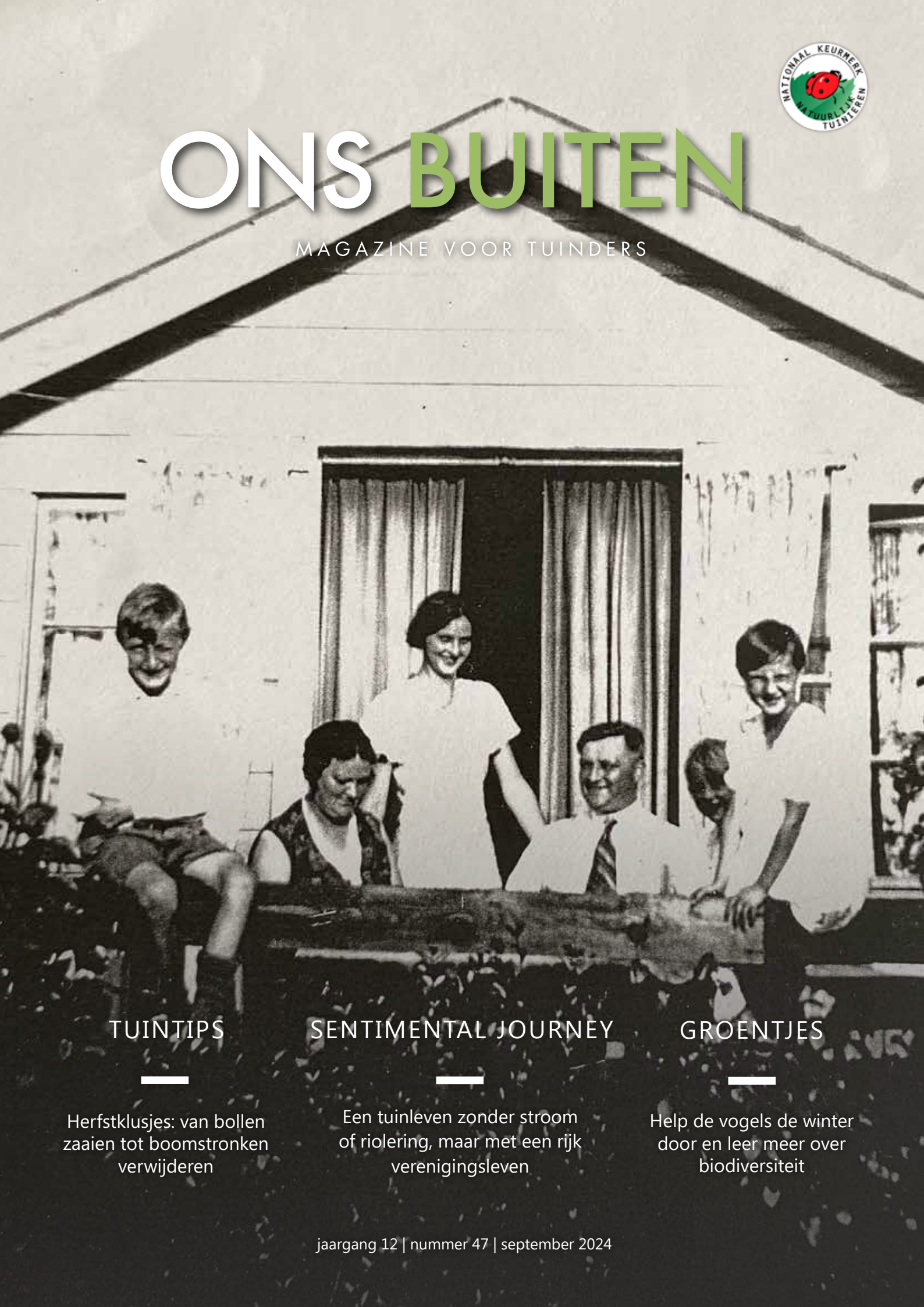




ONS BUITEN

MAGAZINE VOOR TUINDERS



TUINTIPS

Herfstklusjes: van bollen
zaaien tot boomstronken
verwijderen

SENTIMENTAL JOURNEY

Een tuinleven zonder stroom
of riolering, maar met een rijk
verenigingsleven

GROENTJES

Help de vogels de winter
door en leer meer over
biodiversiteit

INHOUD



- 4 SENTIMENTAL JOURNEY**
Met een diepe duik in de jaren '30
- 8 OPEN TUINMIDDAG**
Op de Hillegondalaan
- 10 JACHTLUST**
Bedwelmende planten
- 14 BIJEN**
Op Ons Buiten en daarbuiten
- 15 ILLUSTRATIE**
Sarah van Dongen
- 16 KOOK KUNST**
Recepten voor Halloween
- 18 GROENTJES**
Biodiversiteit in de natuur

- 19 BIJVOEREN**
Help de vogels de winter door
- 20 MIJN BESTE BEURT**
Een tuinbeurt in drie delen
- 24 TUINTIPS**
Alle herfstklusjes
- 28 HIGH TEA**
Een fotoverslag
- 29 PODCAST TIP**
Onkruid in het paradijs
- 30 BINNEN IN 'ONS BUITEN**
Met beperkingen toch genieten

Tuinpark Ons Buiten
Bakerweg 15
1055 BT Amsterdam
06-4985 9913
www.ons-buiten.nl
tuinpark@ons-buiten.nl

Bestuur
Hanneke Weber: voorzitter
voorzitter@ons-buiten.nl
Erik Hooijberg: vicevoorzitter

Secretaris
Saskia Boerma:
secretariaat@ons-buiten.nl

Penningmeester
Danny de Jong - penningmeester
penningmeester@ons-buiten.nl

Verzekeringen
Reno Vegting - verzekeringen
verzekeringen@ons-buiten.nl

Tuinoverdrachten
Jannie Dillen
overdrachten@ons-buiten.nl

Algemene zaken
Ruud van Buren
(020) 616 43 72

Groen
Erik Hooijberg:
groen@ons-buiten.nl

Communicatie
Saskia Boerma:
secretariaat@ons-buiten.nl

Technische zaken
Henk van der Raaij:
btc@ons-buiten.nl

Dagelijks beheer
René van Deinsen (020) 6174707

Redactie
Sonja Bijenhof (eindredactie), Rosa Groenewoud en
Rian Knop (opmaak), Babs Hogenkamp, Arien de
Jong, Astrid Mol, Lily van de Velde

Wil je een bijdrage leveren aan Ons Buiten?
Mail dan naar: sbijenhof@ons-buiten.nl

Met de Nieuwsbrief van Ons Buiten
blijf je op de hoogte van alle nieuwtjes
Stuur een mail naar nieuwsbrief@ons-buiten.nl om
je voor deze nieuwsbrief aan te melden

Ons Buiten is opgericht in 1922
Ons Buiten | jaargang 12 |
nummer 47 | september 2024

VAN DE VOORZITTER

We kunnen terugkijken op een roerige zomer, zowel qua weer als gebeurtenissen. Om met het weer te beginnen: het was minimaal onstuimig te noemen. Van het ene moment tropisch heet via storm, slagregens en alles wat daar in de wereld tussenin valt naar behoorlijk kil. Zo'n beetje alles is voorbijgekomen. Ook aan onze bomen is dat niet ongemerkt voorbijgegaan.

Verder hebben we natuurlijk weer een mooi en vol evenementenprogramma gehad. Wat opvalt en ons toch wel een beetje zorgen baart, is dat er steeds minder belangstelling is voor deze evenementen. Het is bekend dat veel tuinders ook een vakantieadres elders opzoeken in hun vakantietijd, maar de aantallen bezoekers lopen echt terug. En dat is best wel jammer, zeker voor de geweldige vrijwilligersgroep van en rond de JOC en kantine, die dezelfde moeite doen als altijd voor minder mensen.

Minder belangstelling heeft zeker niet geleid tot minder plezier, en dat geeft natuurlijk weer een goed gevoel aan al die helpende handen. Maar misschien moeten we onze inspanningen toch aanpassen aan een andere tijd - reden tot nadenken en overleg.

Ook onstuimig was het gedoe rondom de werkzaamheden in onze nabije omgeving: slechte berichtgeving, last minute wijzigingen en verwarring bij de uitvoerende instanties. Heel ongelukkig allemaal! Onze complete omgeving ging en gaat op de schop, evenals de rest van de stad. Op dit vlak kan ik u geen opbeurend nieuws melden - we zitten de komende jaren in een bouwput en daar zullen we het mee moeten doen...

Maar nu klaar met de klaagzang en vol goede moed naar een mooie nazomer. Die hebben we wel verdiend en die wens ik u van harte.



Hartelijke groet,

Hanneke Weber



Het zelfgetimmerde huisje aan de Geertruidalaan was klein maar fijn.
Vader Boonstra bouwde er later nog een stuk aan.

Tekst: ASTRID MOL
Beeld: BABS HOGENKAMP, ASTRID MOL,
STADSARCHIEF AMSTERDAM, JAN JONGEJANS
& EIGEN BEELD VAN TEDA VERZEIDE-BOONSTRA

Sentimental Journey op Ons Buiten

Met een diepe duik in de jaren '30 neemt mevrouw Teda Verzeide-Boonstra (98) ons mee naar haar jeugd op Ons Buiten. Een tuinleven zonder stroom of riolering, maar met een rijk verenigingsleven en een grote verbondenheid. De tijd van muziek maken in een muziekkoepeel op het veld en van water tappen bij de watertappunten. 'Het was heerlijk!'



'De saamhorigheid onder de kinderen en onder de volwassenen was groot. Het was altijd gezellig en we verveelden ons nooit.'

Ze was al jaren niet meer op Ons Buiten geweest. Maar dit voorjaar ondernam Teda Verzeide, meisjesnaam Boonstra, samen met haar dochters Ineke en Marina een sentimental journey naar Ons Buiten. Hier bracht ze als jongste dochter in een gezin van vijf haar jeugdjaren door. Het werd een memorabele dag. In het huis in Almere, waar ze met haar dochter Ineke woont, blikt ze terug.

Zelf een 'verblijfhuisje' bouwen

Het begon eind jaren '20 op het Zandland, een stuk braakliggend terrein bij het Zuider Amstelkanaal. Het Zandland was een fijn speelterrein voor de Amsterdamse kinderen, en het gezin Boonstra was daar met zonnig weer vaak te vinden. 'Mijn ouders hadden vrienden met kinderen met wie we altijd samen speelden,' begint Teda haar verhaal. Ons Buiten was in 1927 verhuisd van het Slatuinenpad naar de Riekerweg. Het was nog een vrij kaal, onbegroeid park. Teda's ouders en het bevriende echtpaar kregen er in 1929 ieder een plekje toegewezen waar ze een houten 'verblijfhuisje' mochten neerzetten. 'Dat van ons was op de Geertruidalaan,' weet Teda, 'op nummer 191 of 192, daar wil ik vanaf wezen.'

Elk voorjaar verhuisde het gezin van de Reyer Anslostraat bij de Overtoom op de fiets met tassen vol huisraad en kleding, om tot de herfst 'op de tuin' te wonen. 'Het huisje was klein,' vertelt ze. 'Wij waren een gezin van vijf. Mijn ouders en mijn tien jaar oudere zus hadden een eigen slaapplaats, en ik sliep met mijn broer Chris, die drie jaar ouder was, in een twijfelaar. Er kwam ook geregeld een familie met kinderen uit Groningen logeren. Dan werd er een stretcher onder de twijfelaar geschoven, zodat die kinderen dwars onder ons lagen.' Ze vertelt dat haar vader weleens 's morgens terugkwam na een

nachtdienst als postbeambte en er in het huisje geen slaapplaats meer was. 'Dan sliep hij buiten op een bankje. Maar dat vond hij helemaal niet erg. "Alsof ik alleen was met God," zei hij dan, zo dol was hij op de tuin en de natuur.'

Saamhorigheid

'Riolering was er niet,' gaat Teda verder, 'dus ook geen wc. Wel een poepdoos achter in de tuin. Dat was een houten hokje met een plank met gat erin en een emmer eronder. Die emmer werd eens in de zoveel tijd leeggegooid over de tuingrond als bemesting, want de Boldootkar kwam niet op de tuin. Dat wc-hokje vond ik wel vies. Ik ging meestal plassen boven de sloot.'



Op Ons Buiten was Teda altijd buiten met vriendinnetje Hetty van Veluwe.

Kleinbehuisd, maar pret voor tien. Teda: 'De saamhorigheid onder de kinderen en onder de volwassenen was groot. Het was altijd gezellig en we verveelden ons nooit.' Er werden - toen ook al - evenementen georganiseerd voor jong en oud met sport, theater, muziek en dans, met jaarlijks wedstrijden voor de mooiste laan en met elke vijf jaar een lustrumfeest. 'Populair was het ringsteken in een houten kar op rails. Als je raak stak, bleef je droog, als je mis stak, kreeg je een bak water over je heen.' Een jaarlijks terugkerend festijn

was de verjaardag van koningin Wilhelmina op 31 augustus. ‘Dan werd er ’s avonds vuurwerk afgestoken. Prachtig vonden we dat!’ Behalve spelen (en tijdens verstoppertje bessen en bramen snoepen) leerden de kinderen ook fietsen en zwemmen. Teda: ‘Er was een meneer Schram van de Reddingsbrigade. Bij hem oefenden we de schoolslag op het droge, op je buik op een krukje. Daarna ging je hup! het diepe in de Nieuwe Meer in.’



Het tuinpark Ons Buiten was vroeger veel groter. Veel tuinten hebben plaats moeten maken voor de aanleg van de Nieuwe Haagseweg, de huidige A10. (Bron: Stadsarchief Amsterdam)

Boterham met aardbeien

Ons Buiten was vroeger veel groter. Voor de aanleg van de Nieuwe Haagseweg halverwege de jaren 60 werd het park met wel een kwart oppervlakte verkleind. Tot die tijd was de hoofdingang dichterbij het Jaagpad, waar nu woonboten liggen. ‘Vroeger kon je er roeiboten huren bij Famos,’ weet Teda, die zelf geregeld in een kano de Nieuwe Meer opging. ‘Ik zat op de Allebéschool op de Kostverlorenkade. Daar ging ik met de fiets naartoe en tussen de middag weer terug voor

m’n boterhammetjes. Ik kreeg zelfgekweekte aardbeien op brood. Heerlijk! Een keer ben ik van de schommel padoes in de sloot gevallen terwijl ik een boterham met aardbeien in m’n hand had. Ik ging kopje onder, maar de boterham hield ik hoog boven m’n hoofd, zodat-ie droog bleef. Die liet ik echt niet vallen!’ Op het grote veld waren een stalletje waar mensen hun zelfgekweekte groenten konden verkopen, en een winkeltje met kruidenierswaren. ‘En er was

een muziekkoepeel waar we ’s avonds muziek maakten met mondorgels,’ herinnert Teda zich. ‘Onze buurman, die ook thuis onze buurman was, dirigeerde bij de mondaccordeonclub (mondharmonica, red.). Hij hield repetities in het clubhuis, en we speelden in de muziekkoepeel en thuis.’ Geld voor muziekinstrumenten was er niet. ‘We speelden op pannendecksels en op doosjes met elastiekjes, we hadden een drumstel van pannen en ketels, en fluitjes van fluitenkruid. Ook werden er

concours gehouden: marcheren op marstempo. ‘Kregen we de prijs “Met lof” van de jury.



De Amsterdamse Mondaccordeonclub JOB repeteerde in het clubhuis van Ons Buiten

Griezelverhalen

De huidige wandeltuin en Vlindertuin waren er nog niet, maar wel de demonstratietuin voor sierplanten- en groentententoonstellingen. ‘Mijn vader had zijn hart verpand aan het leven op de tuin, aan het tuinieren en aan het sociale leven. Ik weet niet meer of er toen ook al tuinbeurten of andere werkbeurten waren. Maar mijn vader was zo plichtsgetrouw, dat hij vast en zeker met veel liefde heeft meegewerkt.’ De demonstratietuin was voor de volwassenen ook een plek om samen te zijn en ’s avonds wat bij te kletsen als de kinderen op bed lagen. Teda: ‘Wij gingen stiekem ons bed uit en ons verstoppjen in de bosjes om ze af te luisteren. Gingen ze elkaar heel enge griezelverhalen vertellen - durfden wij niet meer te slapen!’



De familie Boonstra met neven en nichten uit Groningen.

Oorlog

Het was niet alleen rozengeur en maneschijn op Ons Buiten. Het idyllische zomerleven van Teda veranderde drastisch toen haar vader overleed in 1935 en ze pas 9 jaar oud was. ‘Mijn moeder heeft met hulp van burenen en kennissen nog zo’n tien jaar de tuin kunnen aanhouden, dat deed ze voor de kinderen.’ Het gezin bracht er de oorlogsjaren door, maar gemakkelijk was het niet. Er was een streng regime voor het poten

Veel tuinders werden te werk gesteld in Duitsland en konden hun tuin dus niet bijhouden, en de tuinders die overbleven, liepen ’s nachts wacht om dieven snel af te zijn.

en rooien van aardappels; de oogst was alleen voor eigen gebruik en mocht niet worden doorverkocht. Veel tuinders werden te werk gesteld in Duitsland en konden hun tuin dus niet bijhouden, en de tuinders die overbleven, liepen ’s nachts wacht om dieven snel af te zijn. Naarmate de oorlog vorderde, werden zaai- en pootgoed steeds schaarser, en er kwam een verbod op bloemen. Bemesten gebeurde door de beerputten over de grond leeg te gooien. Teda: ‘’s Avonds schoten de geallieerden lichtkogels af om te zien of er vijandelijke vliegtuigen overvlogen. Omdat de scherven van de lichtkogels op de daken van de huisjes vielen, moesten de kinderen een pan op hun hoofd zetten. Er was ook geen petroleum meer voor het kookstel, zodat we moesten koken op een houtvuur. De petroleumlampen konden we natuurlijk ook niet meer gebruiken. Dus dat was vroeg naar bed.’



De vroegere ingang van Ons Buiten. Gezien in noordwestelijke richting vanaf het Jaagpad. De Riekerweg is rechts. (Bron: Stadsarchief Amsterdam)

Onder: Riekerpolder in 1937



Tegen het einde van de oorlog lagen de tuinen er deplorabel bij. ‘Toen de hongerwinter aanbrak, hield m’n moeder het voor gezien. Ik was bijna 19, mijn broer Chris 22 en m’n zus Tiny 28 jaar. Tijd om te stoppen.’ De liefde voor tuinieren die ze van haar vader heeft geërfd, heeft

Teda altijd gehouden. Maar tot een volkstuin kwam het niet meer, hooguit een moestuintje. ‘Ik trouwde, kreeg kinderen, en had een huis met een tuin, dus dan heb je niet zo’n behoefte aan een volkstuin. Maar ik vond het heerlijk om mijn jeugd op Ons Buiten weer te

herbeleven. Ik realiseer me nu nog meer wat een gelukkige jeugd wij hadden.’



Zonnebloemen in de tuin planten gaat bij Teda niet zomaar. Ze ging op zoek naar de bloemen die ze vroeger op Ons Buiten hadden: helianthus.

OPEN TUINENNAMIDDAG IN DE HILLEGONDALAAN



Tekst: MARGRIET VERHAGEN
Beeld: MARGRIET VERHAGEN
& EIGEN BEELD HILLEGONDALAAN

Ben je ook altijd zo nieuwsgierig naar de tuinen van de burens? Op de Hillegondalaan hebben twee laangenoten begin juli een opentuinennamiddag georganiseerd.

Op de heetste dag van het jaar loop ik op het heetst van de dag de prachtige tuin van mijn naamgenote Margriet in aan de Hillegondalaan. Een andere Hillegondalaantuinder die ik tijdens de tuinbeurten sprak, vertelde een enthousiast verhaal over een laantjesinitiatief, en daar wilde ik graag meer van weten! Dit voorjaar zijn veel gemotiveerde nieuwe tuinders op de Hillegondalaan begonnen. Margriet (al 27 jaar op Ons Buiten) en Mirjam (2 jaar) sloegen vol compassie gade hoe elk nieuw plantje in de tuinen van deze nieuwe eigenaren verdronk door alle regen. Daarop vroegen ze zich af of de nieuwe tuinders hun enthousiasme zouden behouden als gedane moeite werd beloond met een nieuwe hoosbui. Margriet had in de voorliggende 27

jaar vooral veel tijd in haar eigen tuin doorgebracht, maar het leek haar leuk en prettig om al die nieuwe (en ook bestaande) bewoners van het laantje iets beter te leren kennen. Je zegt elkaar wel gedag, maar meer dan dat je het gezicht van je burens herkent, weet je eigenlijk niet van elkaar. De bedoeling is niet om vanaf nu elke week bij elkaar op de koffie te gaan, maar het is gewoon erg fijn om te weten wie wie is. Zo kun je elkaar ook helpen als er iets aan de hand is. Toen Mirjam en Margriet elkaar dit voorjaar tegenkwamen, ontstond het idee om een opentuinennamiddag te organiseren. Laagdrempelig, niet te kort, en niet te lang: op zondagmiddag van half vijf tot half zeven. En nét voor de vakanties losbarsten, zodat er al wel iets te zien is in de tuinen. Tijdens één van hun gezamenlijke kantinebeurten

op zondagmiddag kreeg het idee vorm. Want hoe organiseer je zoiets? Er werden schema's gemaakt met behulp van het handige zeventuinenwandelingenboekje van 'De Oeverlanden Blijven'. Van welke vereniging volgens Margriet iedereen van Ons Buiten lid van zou moeten



worden, omdat de Oeverlanden Ons Buiten omsluiten en het een supereducatieve actieve vereniging is! Ze brachten het middenstuk van de Hillegondalaan in kaart: maar liefst 27 tuinen. Meer mensen leek hen organisatorisch te massaal. Er werd een datum geprikt en een maand vóór de datum liepen Mirjam en Margriet samen langs alle tuinen. De meeste tuinders reageerden enthousiast op het idee. Het idee was om iedereen van het middenstuk uit te nodigen, maar niemand het gevoel te geven dat hij/zij mee moest doen. De een hecht namelijk veel waarde aan privacy en de ander vindt het heerlijk om gezelligheid op te zoeken. De nieuwe bewoners waren erg enthousiast en blij met het initiatief - ze hoopten ook wat tips te krijgen van hun burens over drainage en plantjes. Mirjam had in eerste instantie een heel bezoekschema gemaakt, maar toen Margriet en Mirjam zich over de Excel bogen, vroegen ze zich af waar ze mee bezig waren. Ze lieten het tijdsschema los en besloten iedereen die mee wilde doen een badge te geven die ze die dag aan hun tuinhek konden hangen. Zo was het duidelijk welke tuinen er wel en niet mee zouden doen. De opentuinennamiddag was een daverend succes. Van de 27 tuinen deden er 17 mee. Na een kopje thee met taartjes in de begintuin van Margriet vloede het gezelschap

organisch van tuin naar tuin. Elke tuinder die meedeed had z'n best gedaan z'n tuin zo mooi mogelijk te maken en de meesten hadden ook liefdevol en zorgzaam hapjes en een drankje klaar staan voor de bezoekers. Margriet had ook wat stekjes klaargezet die dankbaar werden meegenomen.

Voor alle bewoners was het verrassend om de tuinen en de huisjes van de burens te bekijken. De huisjes hebben



allemaal zo'n authentieke stijl en zijn zo duidelijk met zorg en de handtekening van de bewoners vormgegeven, dat het een feest is om daar eens binnen te mogen kijken. Er werden veel handige oplossingen en tips gedeeld, en grappig genoeg kwamen ze erachter dat sommige planten die in de ene tuin nauwelijks in leven blijven, het twee tuinen verderop een stuk beter doen.

Het mooie is dat er sinds de opentuinennamiddag meer saamhorigheid is in dit deel van het laantje. Er is nu bijvoorbeeld een groepsapp waar je in geval van nood een vraag kunt stellen en alle deelnemers kijken er nu al naar uit dit initiatief volgend jaar te herhalen. Je kent elkaar nu, er is méér cohesie, er wordt meer gecommuniceerd en het voelt veilig en gezellig. Mirjam en Margriet doen maandelijks samen een vrijwillige kantinebeurt, en

**HET MOOIE IS DAT SINDS DE
OPENTUINENNAMIDDAG MEER
SAAMHORIGHEID IN DIT DEEL
VAN HET LAANTJE IS**

er borrelen nog veel meer plannen op tijdens deze middagen. Bijvoorbeeld een Franse middag, waarbij uiensoep met stokbrood wordt geserveerd... Maar dat is een initiatief voor een volgende keer!



Wil je ook meedoen?

Wil je ook eens zo'n opentuinennamiddag organiseren, maar weet je niet goed waar je moet beginnen? Margriet en Mirjam willen je best een stukje op weg helpen. **Loop gerust bij ze langs aan de Hillegondalaan 382 om meer te weten over hoe je dit kan regelen met je laantje!**

Kijken, niet kopen

JACHTLUST

Bedwelmende planten

SASKIA BOERMA

Net als onder mensen zijn er planten die graag opvallen. En alweer vergelijkbaar met mensen doen ze dat met hun uiterlijke verschijning.

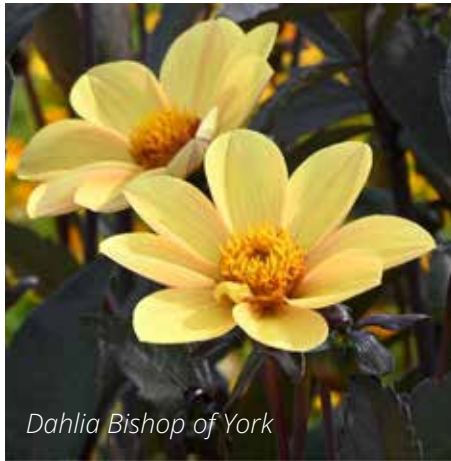
Hoe uitbundiger de kleuren, hoe meer ze in het oog springen. Fel oranje zoals goudsbloemen, zuurstokroze zoals de Astilbe japonica 'Rheinland' of knalrood zoals de klaproos. Planten kunnen bovendien opvallen door een bedwelmende geur te verspreiden, zoals jasmijn, lavendel, sering en vele rozensoorten. Mensen moeten daarvoor naar de parfumerie. Als plantenliefhebber kun je op planten vallen die opvallen, of je valt ervoor en dat leidt vaak tot koop of het verlanglijstje. Vinger op de knip houden is dan niet onverstandig.

Piet Gras

Begin september kon ik mee op excursie naar de tuin die door Piet Oudolf is ontworpen voor het museum Voorlinden in Wassenaar. Oudolf is vooral bekend geworden door het gebruik van siergrassen en in al zijn tuinontwerpen weeft hij siergraspollen door plantengroepen heen. Vandaar die bijnaam. In juni moet zijn tuin in het landschapspark Voorlinden op zijn mooist zijn, maar ook in het vroege najaar imponeren de borders nog. Het grote voordeel van grassen is dat ze het een heel tuinseizoen goed doen en daarmee

een border van het vroege voorjaar tot laat in de herfst aantrekkelijk maken. Maar bloeiende planten waren er ook nog voldoende. Natuurlijk de roze Persicaria's: heel mooi, maar ze moeten in toom gehouden worden, wat ook geldt voor herfstasters. De hovenier-gids verklapte dat sommige asters waren weggehaald vanwege te grote expansiedrift. Kan ik van meepraten, maar ik word nu meedogenloos: in de aanstaande winter gaat een heel perk eraan. Als ze boffen, vind ik nog een 'functie elders', maar anders wordt het de compostbak.

De tuin bij museum Voorlinden is ontworpen door Piet Oudolf.



Natuurlijk dahlia's

Mijn oog werd al snel getrokken door solitaire dahlia's en ook enkele kleine groepjes. De dahlia 'Bishop of York' heeft lichtgele bloemen met een oranje hart en prachtig bruinrood blad. De dahlia 'Mexican Star' met diepdonkerrode bloemen en een geel hart viel beslist ook op. Omdat de slakken in mijn tuin het dit tuinseizoen te druk hadden met ander snoepgoed, zijn de dahlia's behoorlijk goed de zomer doorgekomen. Alleen werden sommige totaal aan het oog onttrokken door veel te hoog geworden opvallers. Boosdoeners waren de margriet, de Helenium, de herfstanemoon en de Verbena hastata die hoog wordt en bovendien raar scheef groeit. Allemaal planten die je niet wilt missen, maar waarom worden ze ieder jaar weer tien centimeter hoger?



Kijken, niet kopen

Het voordeel van de tuin van Piet Oudolf is dat je hem kunt bekijken, maar dat je in Wassenaar niets kunt kopen. Je wordt dus niet verleid tot al dan niet onverantwoorde aankopen. Wel is er in de museumwinkel een boekje te koop, waarin de borders beschreven staan en van de meeste planten en grassen zijn kleurenfoto's met de namen afgedrukt. Heel handig bij toekomstige bezoeken aan het tuincentrum of een plantenmarkt, maar ook als mensen vragen wat je voor je verjaardag wilt hebben: tips genoeg.

Ja, die jachtlust

Eind augustus maakte ik een driestedenreisje door Zwitserland. Geheel per ongeluk passeerden mijn metgezel en ik op een ochtend een plantenmarkt, waar ik als een blok viel voor een plant in een pot met spectaculaire, grote, witte bloemen met een geel hart. De bloemen leken wel van



heel dun papier te zijn gemaakt, maar het was een echte plant en wel een hibiscus. Nu reisde ik met het openbaar vervoer, zodat aankoop uitgesloten was. Onmogelijk kon de plant aan de reisbagage worden toegevoegd. Bij thuiskomst ging ik onmiddellijk op zoek naar de naam van deze hibiscus. Ondertussen liet voorzitter Hanneke mij een foto zien van een hibiscus met eveneens heel grote bloemen, die zeker ook indrukwekkend moet zijn. Ik was evenwel gevallen voor deze witte beauty, dus googelend op zoek naar de naam. Nu zijn

Het voordeel van de tuin van Piet Oudolf is dat je hem kunt bekijken, maar dat je in Wassenaar niets kunt kopen.

er heel veel hibiscussoorten in de kleuren roze, wit en blauw, maar de mijne zag ik er niet zo snel tussen. Opnieuw googelen, waarbij ik papierachtig aan de zoektermen toevoegde en daar verscheen de Hibiscus syriacus 'William R. Smith'. Dit moet hem zijn, dus die moet er komen. Nu zijn de aankopen op Amsterdamse plantenmarkten, waarover ik in de vorige Jachtlust schreef niet allemaal succesvol geweest, dus ik ga me eerst verdiepen in standplaats, bodemsoort en verzorging. En bij welke kweker vind je hibiscussen die het in jouw tuin ook gaan doen? Ergens in een verborgen hoekje staat namelijk al een hibiscus die nog nooit een bloem heeft gehad. Althans niet dat ik mij herinner. Nu snoeit Hanneke haar hibiscus in het voorjaar flink terug, dus dat kan ik met mijn recalcitrante plant nog eens proberen en anders, jawel: de composthoop.

ALS PLANTENLIEFHEBBER KUN JE OP PLANTEN VALLEN DIE OPVALLEN, OF JE VALT ERVOOR EN DAT LEIDT VAAK TOT KOOP OF HET VERLANGLIJSTJE.



Ten slotte

Ook deze zomer veranderde mijn tuin in een getemde wildernis (titel van een boek van Romke van de Kaa, die heel leerzaam en grappig over tuinieren schrijft). Vanaf juni schoot alles omhoog en veel planten en struiken begonnen elkaar te verdringen. Allemaal opvallers die bij jou in de gunst willen komen. De komende winter moet ik toch goed gaan bedenken hoe ik aandachttrekkers en bescheidener mooiertjes goed kan laten golven (zoals Oudolf doet) door paradijsje Ons Buiten.



De bijen op Ons Buiten en daarbuiten

Tekst: LILY VAN DE VELDE
Beeld: JOSÉE DE BLÉCOURT
& JAN P van der KLOOSTER

In de afgelopen jaren heb ik tweemaal onze imker Erik Klein geïnterviewd. Hierdoor voel ik me extra betrokken bij het wel en wee van de bijen op ons tuinpark. Ik hoop uiteraard dat dat voor alle tuinders geldt, door mijn artikelen te lezen... Aan het begin van het tuinseizoen was ik heel nieuwsgierig naar hoe de bijen de afgelopen winter hadden doorstaan. Dit kwam toevallig ter sprake in een gesprek met een medetuinder. Zij wist mij te melden dat 'het slecht ging met de bijenvolken'. Geschrokken belde ik onze imker op om te horen wat er gebeurd was.

Erik Klein kon mij geruststellen, want het ging blijkbaar niet specifiek om de bijenvolken op ons tuinpark! Waren er in het vorige seizoen, van 2022-2023, in de lente nog maar zeven volken over van de twaalf die de winter in waren gegaan; in het afgelopen jaar is de populatie gegroeid naar vijftien volken. En dit voorjaar zijn er dertien in goede gezondheid de winter doorgekomen. Het gaat dus reuzegoed, want het is heel gebruikelijk dat elk jaar een deel van de volken de winter niet overleeft.

En ook goed nieuws is dat die nijvere bijenvolken op Ons Buiten ook al volop voor honing hebben gezorgd! Het natte voorjaar en de omslag naar mooi weer

vlak voor de bloei van de lindebomen heeft voor veel honing gezorgd. Die bomen staan een stukje verderop, maar opportunistisch als ze zijn, vliegen de bijen graag wat verder als er veel te halen is. Lindehoning is geelgroen tot donkergeel van kleur en heeft een subtiele, zoete doch mintachtige smaak. De honing is mooi vloeibaar. De structuur lijkt op de



bekende acacia'honing. Vanwege het hoge fructosegehalte in de honing kristalliseert de honing niet snel. De potjes zijn nu te koop bij de kantine. Er zijn grote potten van 450 gram voor € en een klein potje van 250 gram voor €

In tegenstelling tot de bijenvolken die door een imker verzorgd worden, gaat het slecht met de solitaire bijen. Deze bijen specialiseren zich tot een beperkt aantal plantensoorten. Door de intensivering van de landbouw en door het in gebruik nemen van land voor stedenbouw, industrieterreinen en wegen, gaat de biodiversiteit achteruit. Bovendien wordt het gebruikte land steeds armer aan bloeiende planten; wel veel groen, maar weinig bloei. En dat is dus niet goed voor de bij.

Die achteruitgang is vooral sterk op het agrarische platteland. Hooiland (het bloemrijkste type grasland) bestaat niet meer en stukjes niemandsland waar de natuur zijn gang kan gaan, zijn vaak toegevoegd aan de hectaren met eenzijdige beplanting zoals mais en granen. Solitaire bijen hebben dus behoefte aan biodiversiteit in het plantenleven rond hun leefomgeving. Het is dan ook tekenend dat veel solitaire bijen en ook honingbijen het momenteel beter doen in stedelijk gebied dan op het platteland.



@sarahvandongenillustrations



KOOK Kunst

Tekst en illustraties
LILY VAN DE VELDE

Zodra ik aan recepten voor de herfst denk, kom ik snel (weer) uit bij de pompoen. Gelukkig bestaan ze in vele soorten en maten en je kunt er ook ongelooflijk veel verschillende gerechten mee maken.

Deze keer gebruik ik pompoenblokjes om een 'bazlama' te maken. Dat is een Turks plat broodje dat een soort dikkere versie van een pitabroodje is. In Turkse dorpen wordt bazlama traditioneel gebakken boven een houtvuur. Elke schijf deeg ligt

op een vlakke (giet)ijzeren pan die direct op het vuur wordt geplaatst. Het brood wordt aan beide kanten gebakken totdat het bruin en gaar is. Deze broodjes kunnen echter ook prima worden gebakken in een gietijzeren koekenpan of andere zware pan op een kookplaat. Dit brood is het lekkerst als het onmiddellijk geserveerd wordt na het bakken, maar afgekoelde broden kunnen ook worden opgewarmd. Een feestelijke activiteit, bijvoorbeeld tijdens de herfstvakantie!

Pompoen bazlama met tonijnsread (4 personen)

Voor de bazlama:
175 g pompoenblokjes
(zonder schil)
100 g melk
250 g bloem type 0
3 g instant of droge gist
4 g zout

Voor de spread:
150 gr tonijn op olie
200 gr roomkaas
half potje kappertjes
zwarte ontpitte olijven
ter decoratie

Stoom de pompoenblokjes in 20 minuten gaar. Verwarm de melk (kamertemperatuur of lauw).

Pureer de pompoenblokjes met de lauwe melk tot een gladde massa. Meng bloem, gist en zout in een kom en voeg er de pompoenpuree aan toe. Kneed (gedurende een min of vijf) tot al het meel goed is opgenomen. Dek de kom af met folie of een theedoek. Laat het deeg 1 à 2 uur rijzen in de kom op kamertemperatuur.

Haal de bol uit de kom en snij deze in vier stukken. Maak van de stukjes een bolletje, en laat deze opnieuw 10 minuten rijzen op kamertemperatuur. Het deeg kan nogal kleverig aanvoelen, dus gebruik meel op je werkblad en je handen om de bolletjes te rollen.

Strooi wat meel op het werkblad en rol met een deegroller de bollen uit tot een lap van ongeveer 15 cm lang.

Verwarm een koekenpan en doe er een klein beetje olijfolie in, bak de broodjes op matig vuur gedurende een minuut of 6 terwijl je de broodjes twee of drie keer keert.

Meng de roomkaas met de tonijn tot een gladde massa. Voeg daarna de kappertjes toe.

Smeer de tonijnsread op je broodjes en maak er een Halloweengerecht van, door ze te versieren met spinnetjes die je van de olijven maakt.

Snijd een zwarte ontpitte olijf pin de breedte doormidden, zodat je twee bolletjes hebt. Snijd de volgende olijf in de lengte doormidden en snijd daar boogjes van. Hiermee kun je spinnetjes maken.



GROENTJES

RIAN KNOP

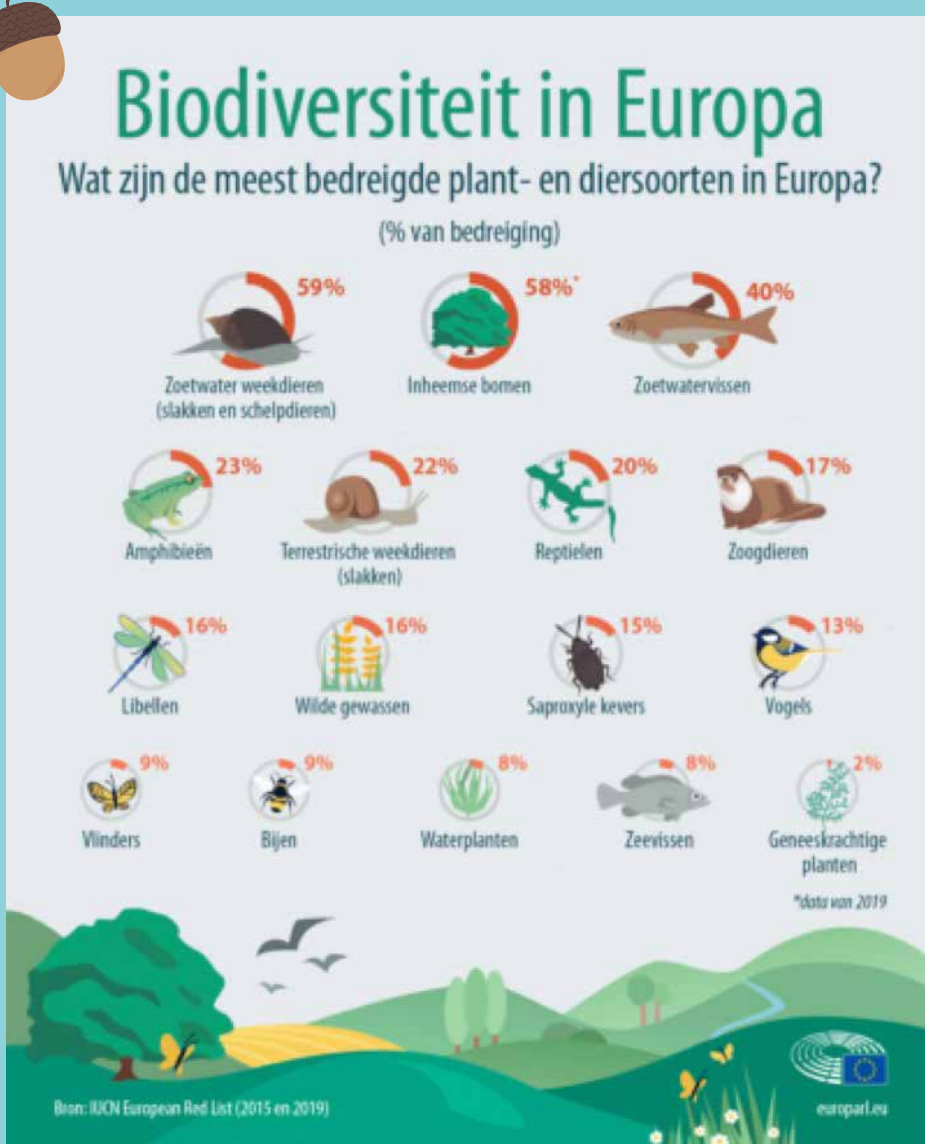
Biodiversiteit in de natuur

Onze tuinen op Ons Buiten zitten vol met kleine en grotere dieren. Dat is niet alleen goed voor de natuur, ze zijn ook leuk om naar te kijken!

Waarom zijn dieren eigenlijk goed voor de natuur? Dieren helpen mee om de biodiversiteit in stand te houden. Een moeilijk woord: het staat voor alle vormen van leven die er op aarde zijn. Alle verschillende soorten planten, dieren en micro-organismen. De totale biodiversiteit van onze planeet is heel groot; wetenschappers ontdekken elke dag nieuwe planten- en diersoorten. En dat is maar goed ook, want biodiversiteit is nodig om leven op aarde mogelijk te maken én houden.

Je kunt biodiversiteit zien als een toren die uit blokken is opgebouwd. Alle planten en dieren zijn nodig om de natuurlijke balans op aarde in evenwicht te houden. Als je te veel blokken verwijdert, dan valt de toren om. Het leven op aarde hangt met elkaar samen: je hebt het één nodig om het ander te laten bestaan.

Om dieren en planten de ruimte te geven, is er bijvoorbeeld bedacht dat er in de maand mei geen gras wordt gemaaid: 'Maai Mei Niet'. Dan kunnen de planten die net opkomen, goed



groeien en bloeien en kunnen dieren hun plekjes vinden. In de herfst en winter kunnen we de dieren ook goed helpen. We laten bergjes hout en afgevalen bladeren liggen, zodat er holletjes en schuilplekken kunnen worden gemaakt.

Links: Een hermelijn heeft een fijn schuilplekje voor de winter gemaakt. Rechts: Deze egel woont de komende tijd tussen de bladeren, totdat het lente wordt.



HELP DE VOGELS DE WINTER DOOR



Om de vogels te helpen, kun je strooivoer, pinda's, pitten, vetbollen, vogelmousse en pindakaas op verschillende plekken in je tuin plaatsen. Als ze in de herfst al wat extra voedsel krijgen, dan gaan ze fit de winter in. Waarschijnlijk heb je de hele winter stamgasten als je ze nu al lekkers geeft!

Deze vetbol maak je in een soepkom of kopje. Trek oude kleren aan, want het wordt een kliederboel. Smelt een blokje vast frituurvet, roer daar vogelzaad doorheen. Hard laten worden, stokje erin, zodat de vogels lekker kunnen zitten als ze gaan eten, klaar!

Of, als je nog besjes hebt in de tuin, rijg de allerlangste slinger die er bestaat, met besjes en popcorn als kralen:



De dieren zullen je deze herfst dankbaar zijn!



Zorg er wel voor dat je vetbollen zonder netjes ophangt. Vogels kunnen namelijk vast komen te zitten in de netjes en je snapt: dat is niet de bedoeling. Maak zelf wat lekker vogelsnoep, dan heb je geen netje nodig. Hier zie je wat en hoe je dat kunt maken.

Je kunt het mengsel ook af laten koelen tot je een soort klei hebt en kneden maar.



Bronnen:
<https://www.groengebied-amstelland.nl/natuur/biodiversiteit-wat-is-het-en-waarom-is-het-zo-belangrijk/264>
<https://www.festvoervogels.nl/tuinvogels-bijvoeren-hele-jaar/>
<https://www.buitenlevengevoel.nl/zelf-vogelvoer-maken/>

IN DEZE RUBRIEK DOEN WE VERSLAG VAN BESTE
OF BIJZONDERE WERKBEURTERVARINGEN
IN WOORD EN BEELD

MIJN BESTE BEURT

Tekst & beeld:
MARGRIET VERHAGEN

Een tuinbeurt in drie delen



Ik vind de tuinbeurten op Ons Buiten leuk. Niet alleen leer je door samen te werken steeds meer over tuinonderhoud; je ontmoet steeds andere medetuinliefhebbers en je leert het tuinpark steeds beter kennen. Plus: als je met een ervaren tuinder een tuinbeurt doet, leer je óók nog eens heel wat over tuinieren! En hoe fijn is het om communityservice te leveren en samen het park mooi te houden.

Deel I - Evelien

Zaterdag 10 augustus 2024, Evelien

Vandaag tref ik Evelien in haar tiende tuinbeurt van dit jaar. Dat is toch altijd een mooi moment, te weten dat je voor dit jaar klaar bent. Ze was op tijd in het jaar begonnen met de tuinbeurten, omdat ze had begrepen dat er in het voorjaar werkzaamheden zijn die haar meer liggen.

Met een klein ploegje zijn we aan het werk in en om de vlindertuin. Het is een prachtige zomerdag en we hebben er zin in. Snoeien is Eveliens lust en leven, dat vind ze heerlijk. Wat haar aan snoeien zo boeit, is dat je een plant of struik kan vormgeven, zoals bij hortensia's. Als je de oude bloemen en takken eruit haalt en de vorm van de plant weer terug ziet komen, ziet deze er zoveel beter uit.

Evelien heeft geen voorkeur voor alleen of met anderen een tuinbeurt doen. Haar broer heeft sinds zeven jaar een tuin op Ons Buiten, en ze voelde dat ze ook best graag zelf een tuin zou willen - maar alleen als-ie op loopafstand van haar broer zou zijn, zodat ze 's avonds thee konden drinken. Na ruim zes jaar wachten kwam er eind 2022 een tuin vrij aan de Helenalaan die aan haar wensen voldeed! Eigenlijk had ze de hoop al opgegeven: vorig jaar werd ze 70 en lichamelijk voelt ze zich niet altijd even fit. Haar broer helpt haar met het maaien van het gras en baggeren. Eigenlijk is de tuin wat te groot voor haar, maar ze heeft het er wel

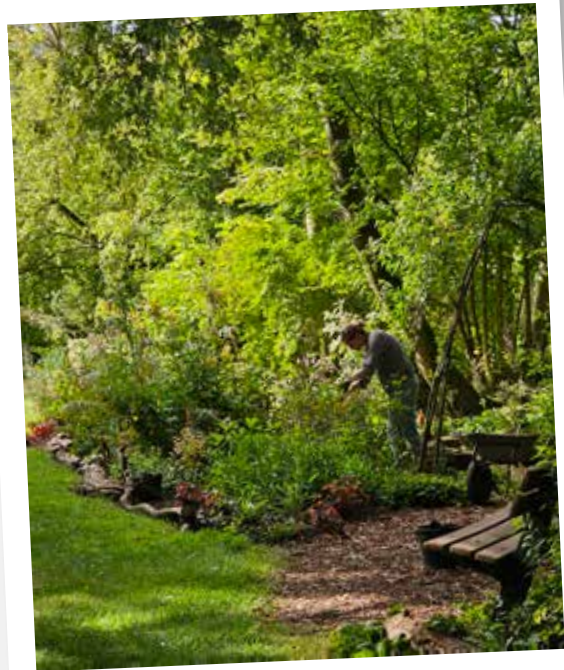
naar haar zin. Het leuke van een tuin overnemen is dat het zo'n verrassing is wat er opkomt in het voorjaar. Ze voelde zich verrast met polletjes sneeuwkllokjes en brandende liefde: zoveel planten die ze er zelf niet ingezet heeft en die ze zomaar bij haar tuin cadeau heeft gekregen! Dat ze ook zevenblad cadeau kreeg, daar hebben we het maar niet over gehad...

Eveliëns leukste tuinbeurt was de hortensia's bij het clubhuis in vorm knippen. Elke keer als ze erlangs loopt of fietst, ziet ze dat deze goed opkomen en weer in vorm zijn. Het is fijn om eer van je stukje van de gedeelde verantwoordelijkheid te hebben, en samen houden we het park mooi!

Evelien is blij met een huisje waar ze af en toe nog eens iemand voorbij ziet lopen. Ze wilde niet op een afgelegen stuk van het tuinpark zitten, want daar durft ze niet te slapen. Veiligheid is belangrijk; ze moet wel het gevoel hebben dat ze veilig is. De verhalen dat er veel uit huisjes geroofd wordt terwijl je als tuinder in je tuin aan het werk bent, jagen niet alleen Evelien angst aan - het is niet leuk om voor elke snoeibeurt alles weer af te sluiten.

Haar kat houdt niet van fietsen, dus die blijft hier slechts af en toe een nacht. Een halfuur op de fiets vanuit de Jordaan is geen pretje voor haar. Evelien is blij dat ze haar laatste tuinbeurt van dit jaar heeft afgerond - het was leuk om dit moment met haar te delen!





Op weg naar de werkplaats voor een scherpere snoeischaar spreek ik Claudie de Cleen. Claudie heeft de Wolkentuin omarmd als prachtig project. 'Vroeger' was deze plek in de openbare tuin dichtbegroeid met struiken, eentonig en donker. Toen dit plekje vrijkwam, was het niet meteen duidelijk hoe het vorm zou krijgen. Dankzij een bijdrage van het bestuur kon hier vlak voor de coronaperiode begonnen worden met de aanplant van de 'Cloudgarden' naar een ontwerp van Elspeth Diederix. Waar de Vlindertuin is gegroeid door jarenlang mooi onderhoud, kon de Wolkentuin vier jaar geleden in één keer worden aangelegd.

Sindsdien komt Claudie hier graag om de tuin te onderhouden en ze fotografeert veel om bij te houden hoe alles seizoen na seizoen verandert. Elk jaargetijde heeft hier z'n eigen charme. In augustus is Claudie druk bezig met zaad verzamelen voor de aanplant van volgend jaar. Vorig jaar zijn ze serieus begonnen met het verzamelen van zaadjes en het opkweken ervan. Zo kunnen ze de wolkentuin uitbreiden en voller maken. Zo langzamerhand komt ze erachter wat 'moeilijke' stukjes zijn, bijvoorbeeld droog en lastig te begroeiën. Terwijl we praten, schudt Claudie de bloemen uit. Zo vallen de zaadjes op de grond en komen ze volgend jaar weer op. Claudie voelt zich verbonden met de tuin; doordat ze hier bijna elke week komt, leert ze 'haar' stukje Ons Buiten steeds beter kennen. Ze is

Deel II - Claudie

verrukt over het gemêleerde blad met verschillende bladstructuren dat in de tuin staat, het is een detail dat haar voor deze tuin er was nog niet zo was opgevallen. Dit deel van de wandeltuin kenmerkt zich door 'een georganiseerde chaos'. De beplanting loopt in elkaar over en per seizoen ontstaan er verschillende wolken van bloemen in vooral witte en roze tinten. Het is een rustgevend stukje tuin en er staat ook een bankje (precies in de zon) waarbij de schaduwen van de omringende bomen een betoverend schouwspel maken van de tuin.

Claudie vindt het fijn om rustig te werken. Met de vaste groep die hier werkt, wordt altijd overlegd wat er aangepakt moet worden en ze denken na over nieuwe aanplant. Daarna begint ieder aan zijn eigen klus. Ze willen de entree van de tuin aanpakken en meer uitnodigend maken - een moeilijk stuk dat vaak nat en modderig is en waar het gras niet wil groeien. De tuinbeurten gaan ongemerkt voorbij, omdat Claudie zo nieuwsgierig is naar hoe de wolkentuin zich ontwikkelt en ze zich zo betrokken voelt. In de wolkentuin is een tuinbeurt altijd een feestje! En dat ben ik wel met haar eens...



Deel III - Soxna

Gewapend met een verse snoeischaar loop ik Soxna tegen het lijf, in het oudste deel van de wandeltuin. Dit deel van de tuin heet de Vlindertuin, en terwijl we staan te praten vliegen de bijen, vlinders en hommels ons inderdaad om de oren. De Vlindertuin is met beleid samengesteld en zoals de planten opkwamen, is de tuin gegroeid. Soxna vertelt me dat ze dit deel van de tuin met z'n vieren onderhouden, waarbij Pierre de coördinatie op zich heeft genomen sinds het voorste stuk (de wolkentuin) erbij is gekomen. Vroeger was het een beetje een saai stukje, maar sinds het één grote wandeltuin is, wordt de tuin door meerdere vrijwilligers onderhouden. Het is leuk om andere vrijwilligers te zien werken in verschillende delen van de wandeltuin, zoals twee mannen die zich onbespied wanen tijdens het gras maaien. Vorig jaar hebben ze een rood-geel-oranje hoek gemaakt op de plek waar eerst alleen een ingestort insectenhotel en bomen stonden. Nu gaat ook dat stukje weer leven.

De ruiltafel in de Vlindertuin is een paar jaar geleden ontstaan. Je kunt er plantjes neerzetten en afhalen. Ook als je niks te ruilen hebt, kun je komen kijken of er plantjes staan die in je tuin passen. Door de uitwisseling met elkaar leer je steeds weer bij.

Wat Soxna het mooiste vindt, is dat de tuin nu één geheel is geworden, met zeer diverse stukjes en doorkijkjes waar je nieuwsgierig van wordt. Omdat de vlindertuin al jaren door een vast team wordt onderhouden, is het clubje heel hecht geworden. Hier doen ze alle vier hun tien tuinbeurten, zodat er elke week minstens één is om de tuin in de gaten te houden en te onderhouden. Je kunt een tuinbeurt doen en een willekeurig stukje schoffelen, maar dit team is van het voorjaar tot in de winter bezig met wat er moet gebeuren op dit specifieke stukje tuin, waardoor ze veel leren voor hun eigen tuin.

Soxna noemt Ons Buiten haar zomerdorp. In de loop van de ruim twaalf jaar dat ze een tuin heeft, heeft ze heel wat contacten opgebouwd. Ze is dol op tiramisu en maakt die ook graag voor anderen. Haar laatste tiramisucreatie is de 'baksteen tiramisu', en je kunt je voorstellen dat ik binnenkort een afspraakje met Soxna heb om die te proeven!

Een vierde ontmoeting - Daniëlle

Aan het eind van mijn tuinbeurt loop ik nog even op met Daniëlle die samen met ons in de wandeltuin haar tuinbeurt deed. Danielle vindt het superleuk om een vast stukje tuin bij te houden. Zoals vorig jaar, toen ze met zes meiden 'vak 110' onderhield, waarbij ze wekelijks de progressie konden zien en daardoor echt eer van hun werk hadden. Anderzijds vindt ze het ook erg leuk om andere tuingekies te leren kennen tijdens een tuinbeurt op een totaal nieuw deel van het park. Zo ontdekte ze vorige maand dat er midden op het speelveld een vijver was aangelegd... Genoeg te ontdekken tijdens de tuinbeurten op Ons Buiten!



Tuintips

ASTRID MOL

Herfstklusjes

Op uw plaatsen, af:

- Hark bladeren van het pad en terras en gooi ze in een bak voor een composthoop voor de wintermaanden. Laat blad in de border liggen voor insecten en egels.
- Beplant borders en bloembakken met herfstbloemen voor meer kleur in de tuin. Denk aan herfstasters, cyclamen en dopheide.
- Snoei klimrozen als de bloemen uitgebloeid zijn. Bind ze op, zodat ze bestand zijn tegen harde windstoten.
- Plant bollen: narcissen, hyacinten, tulpen en andere voorjaarsbloeiende planten kunnen nu de grond in.
- Plant bomen en heesters. In het najaar is de grond vochtig en warm: ideaal voor nieuwe aanplant om nog voor de winter te kunnen groeien. Geef ze een flinke sloot water voor en na het aanplanten.
- Maai het gras minder vaak, zaai kale plekken bij en strooi wat gazon- of koemestkorrels.
- Onkruid wieden: ook bij droogte is er nog voldoende onkruid om te schoffelen en te harken.
- Zorg voor de dieren en de vogels in een droog najaar. Zet drinkschalen in de tuin en verschoon ze regelmatig.
- Maak de vijver schoon: verwijder bladeren, algen en niet-winterharde waterplanten. Voorkom dat de herfstbladeren in de vijver vallen door er een net over te spannen.



Plant nu bloembollen voor een kleurige voorjaarstuin

- Snoei lavendel: als hij eenmaal kale takken maakt, wordt hij niet meer vol. Knip de oude bloeiaren eruit en de uitgebloeide zijscheuten flink terug.
- Nog meer snoeien: hagen kunnen ook gekortwiekt worden.
- Zaai nu perk- en moestuinplanten zoals goudsbloem, klaproos, slaapmutsje, juffertje-in-het-groen en korenbloem. Moestuingewassen die je in september in de volle grond kunt zaaien zijn rucola, spinazie, veldsla en winterpostelein.



Zet water neer voor vogels en egels zodat ze kunnen drinken en badden



Slaag na de slakkenplaag

Een ware invasie van slakken dit jaar. Hosta, dahlia, lupine, moestuingewassen: alles werd vermalen tussen de gulzige kaken van deze kruipers. Planten waar slakken voorbij glibberen zijn goudsbloem, lavendel, Oost-Indische kers, salie, tijm en viooltjes. Aan knoflook hebben ze ook een hekel, dus kweek zelf knoflook in de volle grond. Planten die bestand zijn tegen slakkenvraatzucht zijn akelei, kattenkruid, wolfsmelk, schildpadbloem, duizendblad en duizendknoop, ooievaarsbek en fuchsia.

Wil je slakken naar de slakkenhemel helpen, zet dan aaltjes in, hun natuurlijke vijand. Die zetten een bacterie af in de slak waardoor die sterft. Ze gaan hiermee door tot ze de laatste slak onder de grond hebben gevonden. Zo doe je dit: meng de aaltjes met lauw water en giet het over de te bestrijden grond. Na een paar weken herhaal je de aaltjeskuur om de uitgekomen slakken eitjes te lijf te gaan.

Aaltjes kun je kopen bij het tuincentrum of bij www.aaltjesonline.nl.

Mijn naam is Herfst

Planten die in de herfst bloeien, zijn geliefd om hun mooie, warme kleuren. Sommige zijn zo opvallend door hun groei en bloei, dat ze in de benaming 'Herfst' meekregen.

- Herfstaster – die krijgt de hoofdrol. Door de overdaad aan bloemen

in allerlei kleuren is deze bloem aantrekkelijk in de herfstborder, en ook bijen en vlinders komen eropaf. Groeit het liefst in een vochtige bodem in halfschaduw.

- Herfstchrysant – kennen we vooral van de bolvorm in allerlei kleuren en maten bij de supermarkt.



Herfsttijloos

- Herfsttijloos - lijkt op de krokus, maar dan lila en groter. Staat graag in de zon/schaduw.

- Herfstsering - een wintergroene sering met donkerblauwe bloemen.

- Herfstleeuwentand - gele rozetbloemen, bloeit op gras- en weilanden.

- Herfstanemoon – de bloemen zijn echte blikvangers. Heeft een decoratief blad en bloemen boven aan lange, stevige stengels in kleuren van wit tot roze en paars.



Uitbundige herfstbloeiërs als de herfstanemoon danken hun naam aan het seizoen waarin ze op hun mooist zijn.

Boomstronk verwijderen

De ene tuinder gebruikt een boomstronk als blikvanger met een mooie pot erop, de andere wil hem kwijt. Uitgraven is een klus, want bij een boom zit het meeste volume ondergronds. Een gemakkelijke manier is de stronk composteren door mulch erover te strooien, bijvoorbeeld bladsnippers en compost. Maak een bult van 50 centimeter hoog waaronder de stronk helemaal bedolven wordt. Houd de mulch nat; zo activeer je de opruimploeg van de natuur: schimmels, bacteriën en paddenstoelen. De stronk zal binnen enkele jaren verteren zonder dat je er moeite voor hoeft te doen. Je kunt ook een borderrand rondom de stronk aanbrengen. Doe tuinaarde over de stronk, zodat

je dat deel van de tuin een beetje ophooft. Daar kun je een mooie border van maken met bloemen en planten. Intussen breekt de natuur de boomstronk ondergronds af.



Paddenstoelen zijn de opruimploeg van omgevallen bomen en boomstronken.

APK voor tuingereedschap

Tijd voor de apk van het tuingereedschap. Dat begint met schoonmaken. Borstel erlangs, afspoelen, doek erover. Krijg je niet al het vuil eraf, dan werkt een (fijn) schuurpapiertje of staalwol. Kijk of het gereedschap bot is. Je kunt het zelf slijpen, of het naar de scharenslijp brengen. Gebruik je een wetsteen als slijpmiddel, zorg er dan voor dat de wetsteen nat is met wat olie. Verwijder de slijpdeeltjes en vet de metalen onderdelen in. Dat kan met olie, maar beter is WD40, dat stoot water af. Tot slot smeer je de houten of kunststof handvatten in met lijnolie en leren onderdelen als lussen met leervet. Heb je oud (tuin) gereedschap waar je niet graag mee werkt? Dat kun je het een tweede leven geven via stichtingen die oude gereedschappen inzamelen, opknappen en weer uitleveren aan ontwikkelingslanden. Kijk bij www.geredgereedschap.nl voor info.

Lathyrus zaaien in november

Lathyrus zaai je in oktober/november in de volle grond. Voorweken hoeft niet, de zaden hebben de hele winter tijd om te ontkiemen. Kou is geen



Lathyrus of pronkerwt kun je tot ver in het najaar zaaien en weer vanaf het vroege voorjaar.

Je kunt oud tuingereedschap inleveren voor hergebruik, je kunt er ook een mooi hek van maken.



Vorstgevoelige planten houd je over voor het volgende seizoen door te stekken.

Stekken in het najaar

Wil je vorstgevoelige planten overhouden, dan is het najaar de tijd om te stekken. Geknipt hiervoor zijn fuchsia, lavendel, rozemarijn, schildpadbloem, salvia en verbena. Deze planten hebben een houtige onderkant, waardoor de stekken minder gauw schimmelen. Trek zijtakjes met een zachte top van de struik of plant, zorg ervoor dat er nog een dun strookje bast aan zit (hiel). Verwijder de onderste blaadjes. Doop de steel in stekpoeder, maar dat hoeft niet per se. Vul een kweekpotje met stekgrond en zet de stekjes erin. Geef goed water en dek af met een plastic zakje of zet ze in een kweekbak met deksel. Na vier tot zes weken knip je een hoekje van het zakje, na nog een paar weken kan het zakje of de deksel eraf. Eind voorjaar kun je ze in de tuin planten.



Een egel in winterslaap reageert meestal nauwelijks. Denk niet dat het niet meer leeft, maar dek het dier toe met bladeren.

Egel gevonden, wat nu?

In het najaar gaan egels in winterslaap, jonge egels pas in november of december. Ze gaan niet open en bloot slapen, daar zoeken ze een winternest voor op. Mensen die in de wintermaanden in de tuin bezig zijn, vinden geregeld egels in winterslaap als ze bijvoorbeeld een hoop bladeren weghalen. Wat moet je dan doen? Soms worden slapende egels verward met dode egels. Kijk dus eerst kritisch of het diertje slaapt. Een egel

in winterslaap ademt heel weinig en onregelmatig, en kan ook koud aanvoelen. De lichaamstemperatuur daalt tot wel 2°C. De stekels kunnen heel subtiel bewegen. Vind je een egel, laat deze dan met rust en dek het dier toe met bladeren. Je kunt wat water en egel- of kattenvoer neerzetten voor als de slaapkop wakker wordt. Hij zal dan vanzelf opnieuw in winterslaap gaan.

Rare snuiter, die mijt ...

Deze doodgraver lijkt last te hebben van mijten. Als je denkt: die kever ga ik redden door de mijten eraf te vegen, doe het niet. De mijten parasiteren niet, maar gebruiken de kever als taxi.



Mag ik een lift?

Ze liften mee naar de voedselplek van de doodgraver waar hij een dood dier bewaart. Je ziet mijten ook op mestkevers, meeliftend naar de volgende drol of koeienvlaai om daar dan weer verder te peuzelen aan vliegeneitjes.





HIGH TEA

2024



ONKRUID IN HET PARADIJS



PODCAST 'ONKRUID IN HET PARADIJS'

Het is hommeles op Tuinpark Buitenzorg. Ruzies, misverstanden en zelfs bedreigingen; de verharding in de samenleving sluipt ook dit ooit zo paradijselijke volkstuinencomplex binnen. Lukt het de tuinders om weer tot elkaar te komen? Documentairemaker Silvia Bromet volgt in de Omroep MAX-podcast Onkruid in het paradijs de tuinders tijdens hun pogingen om van hun geliefde tuincomplex weer een paradijs te maken.

In deze audiodocusoap neemt Silvia Bromet de luisteraar in zes afleveringen mee naar Tuinpark Buitenzorg en haar excentrieke tuinders. Al meer dan honderd jaar wordt hier

getuinierd door een diverse groep mensen, een weerspiegeling van de samenleving. Ondanks hun verschillen voelen alle tuinders zich bevoorrecht; hun tuintje is hun paradijs, weg van de hectiek van het dagelijks leven. Buitenzorg is een wereld op zich binnen de grote stad, waar veel gediscussieerd wordt en conflicten traditioneel door het bestuur worden opgelost. Althans, zo ging het altijd...

De afgelopen tijd worstelt het bestuur met een nieuwe manier van communicatie en protest, en zit ze met de handen in het haar over hoe tuinders met elkaar omgaan. Onkruid in het paradijs kwam tot stand met steun van het NPO Fonds. Wil je alle afleveringen luisteren? Zoek Onkruid in het paradijs in de gratis NPO Luister app.



————— Tekst en beeld: BABS HOGENKAMP —————

Deze keer ben ik bij Ria Rutte-Vos en Ferry Rutte aan de Westsingel, in het uiterste puntje van ons tuinpark. Ze hebben een huisje met tuin vlak bij het bruggetje, de Riekerweg en de Oeverlanden, Hun huisje wordt omringd door een grote bloemrijke tuin. De tuin heeft in bijna elke hoek wel een gezellige zitplek. Ria was in haar werkzame leven verzorgster in een verpleeghuis, maar vooral moeder van hun zoon en dochter. Ferry, ook wel bekend als ‘de brugwachter’, was werkzaam als systeembeheerder.

Er is weinig tot geen aanmoediging nodig om het gesprek op gang te brengen - eerder een rem omdat ik niet zo snel kan schrijven als Ria en Ferry kunnen praten. En ook een goedmoedig gekibbel maakt het schrijven lastig. Ze verbeteren en vullen elkaar aan. Niet zo vreemd als je 58 jaar getrouwd bent... Gezellig is het zeker.

Hoe kwamen jullie hier terecht?

Ria: ‘Ik fietste 29 jaar geleden toevallig langs Ons Buiten. Het leek me een heerlijke plek met veel groen. Ook fijn in de buurt en met twee

jonge kinderen op een bovenwoning makkelijk om zelf naartoe te gaan. Ook zonder Ferry, die nog werkte en actief was met sporten, trainde en veel tijd stak in de Zwemvereniging. Hij gaf zwemtrainingen en ook onze kinderen moesten eraan geloven. Maar vooral de training ‘s morgens vroeg in het sportfondsenbad Oost vonden ze niet leuk. Dochter zwaaide zelfs naar ons, halverwege een zwemwedstrijd waar ze aan meedeed. Geen Olympisch goud voor haar. Kortom: ik informeerde naar een huisje. Hiervoor hadden we 12 jaar in Vierhouten een grote tent gehad en

daarna 18 jaar een chalet in Ermelo waar Ferry actief was en het heel gezellig had. Hij wilde daar eerst niet weg en wilde geen tuin op Ons Buiten.’

Ferry: ‘Maar we konden een leuk en mooi huisje overnemen dat nog maar net gebouwd was op het nieuwe stuk van Ons Buiten. Ria stortte zich op de tuin en de inrichting van het huis met veel kleur en leuke spullen. Ik stortte me in het verenigingsleven van Ons Buiten: onder andere feestavonden, klaverjassen, jeu de boules en bingo organiseren met Arnold Sol en een grote ploeg



Met onze beperkingen hopen we hier nog heel veel jaren te hebben en te kunnen gennieten van onze tuin, het huisje, de kinderen, kleinkinderen en vrienden.

enthousiaste mensen in dezelfde leeftijdsgroep.’

Ferry en Ria: ‘De kinderen en kleinkinderen komen hier graag en aan het begin of eind van het tuinseizoen komen zij én de tuinman ons helpen met de grote en zware klussen en onderhoud. Sowieso staan ze voor ons klaar als we ze nodig hebben. We boffen erg met onze kinderen. Want naarmate we ouder worden, komen er ook ziektes en lichamelijk ongemakken.’

Ferry: ‘Ik kreeg alvleesklierkanker en leef al 13 jaar in reservetijd en leef met de dag. Door mijn ziekte ben ik wel beperkt in mijn activiteiten.’

Ria: ‘Ik kreeg borstkanker. Er werd eerst een borst en later een long weggehaald. Dat betekent dat ik nu nog één long heb. Hierdoor ben ik snel moe, maar ik loop elke dag minstens 3 kilometer om de conditie op peil te houden. Door actief te blijven, kunnen de longblaasjes weer aangroeien waardoor de longinhoud ook weer groter wordt. Naast het dagelijks wandelen lees ik veel.

Met onze beperkingen hopen we hier nog heel veel goede jaren te hebben en te kunnen genieten van onze tuin, het huisje, de kinderen, kleinkinderen en vrienden.’



AANBOD

Abonnement op Ons Buiten



Geniet je (als niet-tuinder) ook zo van ons kwartaalblad Ons Buiten? Neem dan nu een abonnement! Je ontvangt vier nummers per jaar voor € 17,50.

Stuur een e-mail naar redactie@ons-buiten.nl met daarin duidelijk je naam, adres en postcode. Dan ontvang je zo spoedig mogelijk onze betaalgegevens. Zodra je hebt betaald, ontvang je het eerstvolgende nummer en gaat je abonnement in.